บทคัดย่อ

พินิจภาพสะท้อนที่หลากหลายในต้นฉบับตัวเขียน ‘ฉาอิรสุลตันเมาลานา’ เป็นชื่องานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เก็บข้อมูลมาจากการวิเคราะห์ตัวบท ‘ฉาอิรสุลตันเมาลานา’ (ฉสม) ประเภทต้นฉบับตัวเขียนภาษามลายูอักษรยาวีฉบับ *MS No.19* ที่ปรากฏใน Add 12394 ในหอสมุดบริติช ณ กรุงลอนดอนเป็นเอกสารหลัก และเอกสารอื่น ๆ ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเป็นเอกสารรอง ซึ่งได้ดำเนินงานควบคู่กับการเก็บข้อมูลภาคสนามในชุมชนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย โดยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกที่มีการนัดหมายล่วงหน้า และการพูดคุยกับผู้รู้อย่างไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่น นักวรรณคดีมลายูแบบจารีต นักคติชนวิทยา ผู้นำนอกระบบในพื้นที่เก็บข้อมูล นักวิชาการ/นักวิจัยในพิพิธภัณฑ์ และหอจดหมายเหตุในพื้นที่ปฏิบัติงาน โดยมีแนวคำถามในการเก็บข้อมูลดังที่เตรียมไว้แล้วล่วงหน้า ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินงานนี้ที่การปริวรรตต้นฉบับ ฉสม จากอักษรยาวีเป็นอักษรรูมี ตามด้วยการแปล ฉสม ฉบับปริวรรตนั้นเป็นภาษาไทย ต่อจากนั้นจึงวิเคราะห์และสังเคราะห์ตัวบทหลักนั้น โดยได้ใช้วิธีวิทยาแบบผสมผสานมากกว่าหนึ่งวิธี โดยยึดกรอบแนวคิดวิธีวิทยานิรุกติศาสตร์มลายูเป็นหลัก และผสมผสานกับวิธีวิทยาเชิงประวัติศาสตร์ สังคมวิทยามานุษยวิทยา วัฒนธรรม ทฤษฎีวรรณคดี เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อมุ่งศึกษา 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ตัวบท ‘ฉาอิรสุลตันเมาลานา’ บอกผู้อ่านให้รู้เรื่องอะไร (2) ภาพลักษณ์ที่สะท้อนผ่านตัวบท ‘ฉาอิรสุลตันเมาลานา’ มีด้านใดบ้างและอย่างไร (3) มุมมองด้านมลายูและไทยในเรื่องศึกถลางจากตัวบท ‘ฉาอิรสุลตันเมาลานา’ และเอกสารประวัติศาสตร์ของมลายูและไทยที่เกี่ยวข้อง ได้สะท้อนมุมมองที่มีต่อศึกถลางอย่างไร และ (4) องค์ความรู้เรื่องภาพลักษณ์ในอดีตและมุมมองด้านมลายูและไทยในเรื่องศึกถลางที่ได้มาจากการศึกษาตัวบท ‘ฉาอิรสุลตันเมาลานา’ และเอกสารประวัติศาสตร์ของมลายูและไทยที่เกี่ยวข้องสู่สังคมพหุวัฒนธรรมไทยปัจจุบันโดยรวมนั้น ให้ประโยชน์อะไรต่อการพัฒนาวงการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและสังคมไทยในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมไทยปัจจุบัน

ผลจากการวิจัยเรื่องนี้โดยรวม พบว่า 1) ฉสม เป็นแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยและมาเลเซียประเภทหนึ่ง 2) ภาพลักษณ์ที่สะท้อนผ่านตัวบท ฉสม เป็นคุณูปการแก่กระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทยและมาเลเซีย ที่ช่วยเติมข้อมูลให้คลังความรู้ประวัติศาสตร์ไทยและมาเลเซียมีจำนวนเพิ่มขึ้นและหลากหลายมากขึ้น นอกจากนั้น ฉสม เป็นคลังความรู้หลากหลายศาสตร์ อาทิ ด้านภาษา วรรณกรรม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา รัฐประศาสนศาสตร์ และการเมืองระหว่างประเทศ เป็นต้น 3) ฉสม เป็นเสมือนทูตทางวรรณกรรมที่ผูกความสัมพันธ์ระหว่างโลกความเป็นไทยกับโลกมลายูให้แน่นแฟ้นเพื่อนำสู่แนวทางของความคิดเชิงบวก และ 4) ฉสม แฝงนัยเชิงคุณค่าทางความหมายมากกว่าความเป็นแหล่งความรู้ กล่าวคือ ฉสม ไม่ใช่เป็นแค่ ‘ฉาอิร’ ที่กวีนิรนามบันทึกเหตุการณ์สงครามเท่านั้น หากแต่ ฉสม เป็นบทกลอนที่กวีได้สอดแทรกอารมณ์ส่วนตัวเป็นระยะ ๆ ตามแต่เหตุการณ์ที่ปรากฏนั้น ทำให้มองได้ว่า ฉสม เป็นสัญลักษณ์ที่เป็นเครื่องหมายหนึ่งของการขยายพื้นที่ความรู้เรื่อง “มลายู” สู่ “สยาม-ไทย” ที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนาวงการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและบริบททางสังคมลักษณะพหุวัฒนธรรมไทยปัจจุบัน ที่ยังรอโอกาสให้ผู้สนใจนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ABSTRACT

Searching for Reflexive Multiple Portraits on the "Syair Sultan Maulana" Manuscript / To scrutinize a variety of reflections in the handwritten original copy of "Syair Sultan Maulana," this was a piece qualitative research whose data were collected from an analysis of the master copy "Syair Sultan Maulana" (SSM) of the handwritten original Malay Jawi script version, *MS No.19*, as seen in Add 12394 in the British Museum in London. This became the principal document, and other related academic documents were secondary. The consideration of the documents went hand in hand with the field data collection in relevant communities in both Malaysia and Thailand by means of observation, prearranged in-depth interview, and informal conversation with learned people. The principal data contributors consisted of local historians, traditional Malay literature specialists, folklore specialists, non-formal leaders within areas of data collection, and academicians/researchers at museums and archives in areas of operation with pre-arranged lines of questions for data collection. The researcher began the work by purging the original SSM copy from Jawi script to Rumi script, after which the purged SSM version was translated into Thai. This was followed by analysis and synthesis of the principal version using a mixed methodology of more than one approach, holding on to the framework of Malay philology principally mixed with methodologies of history, sociology, anthropology, culture, and literary theory, for example. This aimed at a study of four principal issues, namely, (1) what did the SSM text tell the reader? (2) of what aspects and how was the image reflected through the SSM text? (3) what was reflected in Malay and Thai viewpoints on the Thalang battle from the SSM text and related Malay and Thai historical documents? And (4) what has been contributed to the development of the circle of the study of local history and of Thai society in the context of present-day pluralistic Thai society by the body of knowledge about the image of the past and the Malay and Thai viewpoints on the Thalang battle derived from a study of the SSM text and the related Malay and Thai historical documents toward the present-day pluralistic Thai society collectively?

Collectively, this research yielded the following findings. 1) SSM is a source of Thai and Malaysian historical data. (2) The image reflected through the SSM text is beneficial to the process of study of Thai and Malaysian local history, adding data to the reservoir of knowledge of Thai and Malaysian history resulting in quantitative increase and versatility. Moreover, SSM is a store of knowledge of a variety of fields of knowledge, such as language, literature, culture, history, sociology, public

administration, and international politics. (3) SSM is like a literary ambassador that ties up relations between the Thai world and the Malay world, leading to positive ideas. And (4) SSM's value lies in its meaning rather than its being a source of knowledge. That is to say, SSM is not merely "Syair" with which anonymous poets record events of war, but SSM is rather made up of verses into which poets inserted private moods at intervals as incidents occurred. SSM can be seen as a symbol of the spreading of knowledge of things Malay to their Siamese-Thai counterparts useful for the study and development of the circle local history study and for present-day contexts of pluralistic Thai society, so that interested people may find this beneficial.